

РЕЦЕНЗИЯ

За заемане на академична длъжност „доцент” по професионално направление: 1.2 Педагогика, „Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика)“ по конкурс за нуждите на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, обявен в ДВ, бр. 52/02.07.2019 г.

Член на научно жури: доц. д-р Траян Попкочев на основание заповед № 1403/28.08.2019 на ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград

Кандидат: гл. ас. д-р Юлиана Йорданова Ковачка

По обявения конкурс за академична длъжност „доцент“ единствен кандидат е главен асистент д-р Юлиана Йорданова Ковачка. Кандидатът изпълнява нормата на чл. 1а., ал. 1. от ППЗРАСРБ относно минималните изисквания за област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика. Протичането на процедурата е в пълно съответствие с Вътрешни правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски" (ВПРАС - чл. 80 и чл. 82.). За обявената конкурсна длъжност е налице изискуемата аудиторна заетост (чл. 81., ал. 2. от ВПРАС).

I. Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Ковачка се дипломира в бакалавърска програма „Педагогика“ (2003 г.) и магистърска програма „Управление на образованието“ във Факултет по педагогика (2005 година). Завършва докторантура в същия факултет с дисертация на тема „Теоретико-приложен модел на интерактивно обучение по образователен мениджмънт” под научното ръководство на проф. д-р Петър Балкански (научна комисия 18, Протокол №15 от 26.11.2009 г.).

Още като докторант и привлечена за хоноруван асистент (2007-2008 г.) във факултета. Редовен асистент е от 2008 до 2009 година. До 2010 година заема длъжността „старши асистент“, а от 2010 до сега е на длъжност „главен асистент“.

Преподавателската дейност на д-р Ковачка основно е в областта на социалната педагогика (лекционен курс по дисциплините „Социална педагогика“, „Методика на работа в социално-педагогически институции“,

„Пенитенциарна педагогика“; семинарни занятия по „социална педагогика“, както и по „Социално-педагогическа диагностика“, „Теории за социализация и ресоциализация“). Преподава и дисциплина от областта на образователния мениджмънт в едноименната магистърска програма.

В периода 2010-2017 година е участвала в четири научни проекта, финансирани от ЮЗУ „Неофит Рилски“ по наредбите за финансиране на присъщата на университетите научно-изследователска дейност.

Д-р Ковачка е научен ръководител на дипломанти (2014-2017 година – общо 12 студенти). Взима активно подготвя участие в подготовката на студенти за участие в научни сесии. Под нейно ръководство студенти от Факултета по педагогика организират редица социални инициативи.

Член е на Съюза на учените в България, “Българска асоциация за образователни изследвания /БАОИ/”, SIETAR-България.

Център на научната и публикационната ѝ дейност е областта на социалната педагогика. Публична информация за някои от нейните изследователски активности може да се намери на платформата ResearchGate (https://www.researchgate.net/profile/Yuliana_Kovachka), Publons (https://www.researchgate.net/profile/Yuliana_Kovachka) и АИС на ЮЗУ „Неофит Рилски“ (https://ais.swu.bg/profile/yuliana_k).

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Кандидатът участва в конкурса с публикации, някои от които имат теоретичен, а други – повече приложен характер:

1) самостоятелен монографичен труд на тема „Социалнопедагогически проблеми при деца с парародителска грижа“, ISBN 978-954-00-0134-0, УИ Благоевград (група показатели „В“),

2) монография на база дисертационния труд „Организационни и дидактически характеристики на интерактивното обучение“, ISBN 978-619-239-120-1, Авангард Прима, София (група показатели „Г“, т. 5.);

3) статии в национални списания, сборници от конференции, годишници и други издания – общо 24 броя;

4) участия в учебници и учебни пособия – 4 броя.

От всички публикации изключвам за оценяване № 18: „Университет и ЕС - една визия на студентите по педагогика“, сб. „Европейската идея-между евроскептицизма и надеждата“, ISBN 978-954-00-0066-4. УИ „Неофит Рилски“ 2016 г., Благоевград и № 7 „Условия за непрекъсната професионална подготовка на училищните директори“, – Стратегии на образователната и научната политика, година XXI, книжка 5. Причината е, че в двете публикации съм съавтор на кандидата. Останалите публикации приемам за оценка.

Основният труд, който заявява готовността на кандидата за заеманата длъжност, е монографията „Социалнопедагогически проблеми при деца с парародителска грижа“. В нея, с подкрепа на данни от емпирично изследване, се анализират теоретични и практически аспекти на един неизследван за българката социална педагогика проблем – възпитанието и обучението на подрастващи, чиито родителите са трудови емигранти и които са поверени на грижите на близки от семейството (братя/сестри, баби/дядовци или роднинския кръг). Проблемът в социален план е нов, засяга различни социокултурни общности, актуален в практически и неизследван в теоретичен план. При проучването му се съчетава традиционния подход, базиран на анализ на теоретични източници и елементи от „качествената методология“ – анализ на резултати от интервю. Разработката показва добро познаване на проблематиката и логично структуриране на изложението, базирано на съчетаване на проблемно-аналитичен и дидактическо-информативен подход.

В труда в съпоставителен теоретичен план се въвежда понятието „парародителска грижа“, а емпиричното изследване структурира и разкрива нейни същностни характеристики *по показатели като*: тематична центрация на комуникацията в семейства с парародителска грижа, желание за трудова реализация на подрастващите, очаквания на възрастни и близки спрямо детето, родителска подкрепа, семеен климат, климат в училище. Изводите от изследването са коректни и значими за практиката. То би спечелило при посилен критичен дух при теоретичното обсъждане на проблематиката и емпиричните резултати. Същите дават възможност за по-богати теоретични обобщения относно утвърдени модели на семейството и възпитанието в него, както и относно извеждането на хипотези за бъдещо надграждане в изследваната нова проблематика.

Различни частни аспекти от възпитанието и обучението на подрастващите в условията на парародителска грижа са разгледани в публикации под №№ 13, 14, 20, 22 и 23. На фона на монографичното изследване те могат да се разглеждат и като подготовка за него, и като представяне на частични резултати, вградени в монографията.

Монографичното изследване „Организационни и дидактически характеристики на интерактивното обучение“ е на база дисертационния труд и отговаря на група критерии „Г“, т. 5. Продължението на анализа след защитата на дисертацията тук е по посока съчетаване на дидактически и мениджърски подход към проблематиката. Тук този тип обучение се разглежда като „иновация в сферата на педагогическо образование“, а не просто включване или добавяне на интерактивни методи към традиционното обучение, което е често срещано. Прави се опит от организационен и иновативен аспект да се конкретизират някои страни от интерактивното обучение в полето на подготовката на педагози. Тази заявка има перспективен изследователски хоризонт и актуалност, а също очаква продължение доколкото в педагогиката се среща адитивна идеализация – невяно се очаква с навлизането и „натрупването“ на интерактивни методи в традиционното обучение то „естествено“ да прерасне качествено в иновативен тип.

Спецификите на интерактивното обучение се интерпретират чрез признаците: цялостно включване в активно междуличностно и междугрупово взаимодействие; системно развитие на нагласа за работа и особено за творческа работа; изграждане на нагласи и умения за самостоятелност в (пре)конструиране на учебно съдържание; създаване на условия за забавно, бих казал увлекателно, интересно учене с положителни емоции; комплексно включване на личността в обучението; създаване на условия за и поддържане на конкурентни нагласи и ролево поведение; създаване на условия за формиране на реална самооценка.

Публикациите, които са с характер „статии“, са посветени на проблеми, които се отнасят до:

- Семейството и парародителската грижа (№№ 14, 20, 22, 23 – разгледани по-горе). Тук ще отбележа интересната идея за разглеждане на някои приказки като представителен модел за нетрадиционно семейство с неговите социалнопедагогически проблеми и в алтернатива – за конструиране на съвременни възпитателни модели (публикация № 13);

- Подготовката на студенти-социални педагози (публикации №№ 8, 11 – в съавторство, 12, 16, 17, 21- в съавторство): някои от тези работи засягат теоретико-практически проблеми, отнасящи се до практическото обучение на специалисти по социална педагогика, субектната активност (самомениджмънта) в условията на екипна работа, използване на съвременни форми за професионална сензибилизация и рефлексия (№ 3), диагностика на социални умения;

- Дейността на педагогически съветник (публикации №№ 15, 24 – длъжност, нормативни рамки, очаквания на съ-субекти в социалното възпитание (родители, особено с фокус парародителска грижа, подготовка);

- Интерактивното обучение и интерактивни методи – (№№ 1, 4, 5);

- Отделни актуални проблеми от висшето педагогическо образование, като: развитие на професионална педагогическа рефлексия в качеството на страна от професионална компетентност (№ 6 – в съавторство); иновативност и социално-педагогически аспекти на приложението на електронни форми на обучение при подготовката на педагози (№ 19), стимулиране на педагогическото мислене („чудене“ - № 9 – в съавторство); социално-педагогически проекции на закона за антитезата при Януш Корчак (№ 10); функции и очаквания към научния ръководител при подготовката на докторанти (№ 2 – в съавторство).

Повечето от публикациите от тази група са свързани с предметното поле на обявения конкурс и отразяват стремежа на кандидата да вижда важни за теорията и за практиката проблеми, свързани с осмислянето и решаването на нови или вече диагностицирани практически проблеми на социалното възпитание в различни институционални условия (семейство, университет, училище).

Някои от развиваните в публикации идеи на д-р Ковачка вече намират място в професионалната общност, като се включват при обсъждане проблеми от областта на интерактивното обучение или социалната педагогика. Това се проследява в ред цитирания на публикации на кандидата за длъжността (група показатели „Д“).

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата:

Представената продукция в изследователската дейност на д-р Ковачка е сравнително ясно тематично центрирана и позволява да се открояват в нея няколко приносни момента:

1. Очертаване и разкриване на особености на (1) *нова проблемна област* в теоретичното поле на социалната педагогика, свързана с реална социално-педагогическа практика – отглеждане, възпитание и обучение на подрастващи в условия на „изпрацащо общество“ (общество на засилена трудова емиграция). Тази област е понятийно маркирана с въведено (2) *ново* понятие „парародителска грижа“. За *явлението* „парародителска грижа“ са (3) *изведени същностни характеристики* като: а) продължително отсъствие на родител/ли; б) „прехвърляне на родителската роля“ на друго лице от семейния или близкия кръг; в) пасивно или формално съжителство с единия от родителите; г) липса или недостатъчен структуриращ и подкрепящ контрол от страна на грижещите се за децата; д) непостоянна комуникация, опосредствана от интернет или мобилни канали“; е) размити и слаби правни възможности за „грижа“ и отговорности (монография, публикации №№ 13, 14, 20, 22, 23).

• Проучени са значими аспекти от професионалната подготовка на социални педагози (публикации №№ 8, 16, 17, 21,); доколкото длъжността „педагогическия съветник“ е тяхна възможна професионална реализация – изследвани са някои страни от *профила* на неговата професионалната дейност от гледна точка на очаквания на заинтересовани страни (родители) и неговата подготовка в университетски условия (публикации 15, 24); организационни форми на обучение на специалисти-педагози – традиционно, електронно, смесено (№ 19), практическо (№ 11, 12) и включване в извънаудиторни граждански активности (доброволчество - № 19).

• Направен е опит за разкриване и обогатяване на някои аспекти от интерактивното обучение в качеството му на иновативна технология при подготовката на специалисти-педагози.

Значимост на приносите за науката и практиката

Оценяваната продукция на кандидата показва, че някои от приносните моменти имат *изразен теоретичен характер на новост* в осмисляне на актуално

социално-педагогическо явление чрез въвеждане на специфициращо понятие, критерии за разграничаване и неговото типологизиране. Други от приносните моменти имат *практически характер* и насоченост към технологични усъвършенствания в подготовката на специалисти-педагози и социални педагози.

IV. Критични бележки и препоръки

Изследването на парародителството е перспективна област, но е необходимо задълбочаване на концептуализирането чрез допълнително разриване на негови обективни характеристики, свързани със социокултурни условия, образователна и културна среда, регионални особености, семейна генеалогия. Могат да се включат и други източници на информация, включително документални.

За по-нататъшните собствени проучвания на д-р Ковачка препоръчвам задълбочаване в критичното систематично осмисляне на съответните теоретични предпоставки.

Заклучение

Постиженията от изследователска и преподавателска дейност на гл. ас. д-р Юлияна Йорданова Ковачка, участието ѝ в научно-изследователски и приложни проекти и в ръководството на социални и граждански инициативи със студенти, както и извървяният професионален път в съответствие с академичните норми и етика ми дават основание да дам пред *научното жури* **положителна оценка** за кандидатурата ѝ за заеманата академична длъжност. Предлагам **да бъде избрана на академичната длъжност „доцент”** в ЮЗУ „Неофит Рилски”, професионално направление: 1.2 Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика)).

13 октомври 2019 година
Благоевград

Рецензент:
Доц. д-р Траян Попкочев

R E V I E W

For the academic position of "Associate Professor" in the professional field:
1.2 Pedagogy, "Theory of education and didactics (Social pedagogy)" in the contest
announced for the needs of South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad,
State Gazette, issue. 52 / 02.07.2019

Member of the Scientific Jury: Assoc. Prof. Dr. Trayan Popkochev on the basis
of order № 1403 / 28.08.2019 of the Rector of SWU "Neofit Rilski", Blagoevgrad

Applicant: Senior Assistant Professor Yuliana Yordanova Kovachka

In the announced contest for the academic position "Associate Professor" the sole candidate is Senior Assistant Professor Yuliana Yordanova Kovachka PhD. The applicant fulfills the conditions of Art. 1a., Para. 1. of the RULES FOR THE APPLICATION OF THE ACADEMIC DEVELOPMENT ACT IN THE REPUBLIC OF BULGARIA on the minimum requirements for higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy. The course of the procedure is in full compliance with the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at the South-West University "Neofit Rilski" (IRDAS - Articles 80 and 82). The requisite academic workload is in place for the announced competitive position (Article 81, para. 2 of IRDAS).

Brief biography of the applicant

Senior assistant professor Yuliana Kovachka PhD graduated with a Bachelor's Degree in Pedagogy (2003) and Master's Degree Program in Educational Management from the Faculty of Pedagogy (2005). She completed her doctorate at the same faculty with a dissertation entitled "Theoretical and applied model of interactive training in educational management" under the academic counselling of Prof. Dr. Peter Balkanski (Scientific Committee 18, Minutes No. 15 of November 26, 2009).

While still a PhD student, she was recruited as a part-time assistant professor (2007-2008) in the faculty. She was a full-time assistant professor from 2008 to 2009. Until 2010, she held the position of Chief Assistant Professor, and since 2010 she has been a Senior Assistant Professor.

Dr. Kovachka's teaching activity is mainly in the field of social education (lecture courses in the disciplines "Social pedagogy", "Methodology of work in social-pedagogical institutions", Penitentiary Pedagogy; seminars on "Social pedagogy" as well as on "Social pedagogical diagnostics", "Theories of socialization and re-

socialization"). She also teaches courses in the field of educational management in the master's program of the same name.

In the period 2010-2017 she participated in four scientific projects funded by SWU "Neofit Rilski" under the regulations for funding the academic research activity.

Dr. Kovachka is an academic supervisor of graduate students (2014-2017 - 12 students in total). She actively participate in the preparation of students for the faculty scientific sessions. Under her guidance, students from the Faculty of Pedagogy organize a number of social initiatives.

She is a member of the Union of Scientists in Bulgaria, the "Bulgarian Association for Educational Research /BAER/", SIETAR-Bulgaria.

At the center of her research and publication activity is the field of social pedagogy. The public information about some of her research activities can be found on the ResearchGate platform:

(https://www.researchgate.net/profile/Yuliana_Kovachka),

Publons (https://www.researchgate.net/profile/Yuliana_Kovachka), and

AIS of SWU "Neofit Rilski" (https://ais.swu.bg/profiles/yuliana_k).

II. Characteristics of the applicant's scientific and applied output

The applicant participates in the contest with publications, some of which have theoretical while others are more applied in their orientation:

1) an independent monographic work on the topic "Social pedagogical problems with children in papa - parental care", ISBN 978-954-00-0134-0, IM Blagoevgrad (group of indicators "B"),

2) a monograph based on the dissertation "Organizational and didactic characteristics of interactive learning", ISBN 978-619-239-120-1, Avangard Prima, Sofia (group of indicators "D", item 5.);

3) articles in national journals, conference proceedings, yearbooks and other publications - a total of 24;

4) participation in textbooks and teaching manuals - 4 publications.

I exclude from all publications number 18: "University and the EU - a vision of education majors", vol. "The European Idea-Between Euroscepticism and Hope," ISBN 978-954-00-0066-4. Neofit Rilski Publishing House, 2016, Blagoevgrad and No. 7 "Conditions for Continuing Professional Training of School Principals", - Strategies for educational and scientific policy, Year XXI, Book 5. The reason is that I am a co-author of the applicant in both publications. I accept the other papers for evaluation.

The main research work which demonstrates the applicant's readiness for the position, is the monograph "Social pedagogical problems with children in para-parental care". With the support of empirical research data, it analyzes the theoretical and practical aspects of an unexplored social and educational problem in Bulgaria - the upbringing and training of adolescents whose parents are labor migrants and who are taken care of by other family members (brothers / sisters, grandparents or extended family). The problem in social terms is new, it affects various socio-cultural communities; it is rather topical in practical and unexplored in theoretical terms. The study combines the traditional approach based on the analysis of theoretical sources and elements of the "qualitative methodology" - analysis of interview results. The development shows a good knowledge of the issues and logical structuring of the presentation, based on a combination of problem-analytical and didactic-informative approach.

The concept of "foster care" is introduced in a comparative theoretical plan, and the empirical research structures and reveals its essential characteristics by indicators such as: thematic concentration of communication in families with foster care, desire for employment of adolescents, the expectations of adults and relatives towards the child, parental support, family climate, school climate. The findings of the study are correct and relevant to the practice. It would benefit from a stronger critical spirit in the theoretical discussion of the problem and the empirical results. They provide a wealth of theoretical generalizations about established family models and the upbringing of the family, as well as hypotheses for future upgrading of the new issues being explored.

Various private aspects of the upbringing and training of adolescents in the context of foster care are discussed in publications under Nos. 13, 14, 20, 22 and 23. Against the background of the monographic study, they can be considered both as preparation for it and as presentation. of the partial results embedded in the monograph.

The monograph study "Organizational and didactic characteristics of interactive learning" is based on the thesis and meets the criteria of D, item 5. The continuation of the analysis after the dissertation is here in the direction of combining didactic and managerial approach to the problem. Here, this type of training is seen as "innovation in pedagogical education, "rather than simply incorporating or adding interactive methods to traditional learning that is common. An organizational and innovative aspect is being attempted to identify some of the interactive learning countries in the field of teacher training. This application has a promising research horizon and relevance, and also awaits continuation insofar as additive idealization occurs in pedagogy - it is implicitly expected that with the entry and "accumulation" of interactive methods in traditional learning, it will naturally "develop" qualitatively into an innovative type.

The specifics of interactive learning are interpreted through the signs: full involvement in active interpersonal and intergroup interaction; systematic development of attitude for work and especially for creative work; building attitudes and skills for autonomy in (re) constructing educational content; creating the conditions for fun, I would say exciting, interesting learning with positive emotions; comprehensive inclusion of personality in training; creating conditions for and maintaining competitive attitudes and role-playing behavior; creating conditions for forming real self-esteem.

The publications that are included as articles are dedicated to issues *related to*:

- Family and foster care (Nos. 14, 20, 22, 23 - discussed above). Here I will note the interesting idea of considering some tales as a representative model for an unconventional family with its socio-pedagogical problems and, alternatively, for constructing contemporary educational models (Publication No. 13);

- Preparation of social pedagogues students (publications no. 8, 11 - co-authored, 12, 16, 17, 21- co-authored): some of these works address theoretical and practical problems related to the practical training of social pedagogy specialists, subject activity (self-management) in the conditions of team work, use of modern forms for professional sensitization and reflection (№ 3), diagnostics of social skills;

- The Activity of the pedagogical counsellor (publications № № 15, 24 - position, regulatory framework, expectations of co-subjects in social education (parents, especially with focus on parental care, preparation); Интерактивното обучение и интерактивни методи – (№ № 1, 4, 5);

- Some topical problems in higher education, such as: development of professional pedagogical reflection as a country of professional competence (№ 6 - co-authored); innovativeness and socio-pedagogical aspects of the application of electronic forms of training in the preparation of educators (No 19), stimulation of pedagogical thinking ('miracle' - No 9 - co-authorship); socio-pedagogical projections of the Law on Antithesis under Janusz Korczak (No 10); functions and expectations for the scientific adviser in the preparation of doctoral students (No. 2 - in co-authorship).

Most of the publications in this group are related to the subject matter of the announced contest and reflect the applicant's aspiration to see theoretically and practically relevant problems related to the solution of new or already diagnosed problems of social education in different institutional settings (family, university, school).

Some of Dr. Kovacka's ideas developed in the publications already find their place in the professional community, including when discussing problems in the field of interactive training or social pedagogy. This can be seen in the citation of the applicant's publications (group of indicators "E").

III. Main contributions to the applicant's scientific, applied and teaching activities

The production presented in Dr. Kovachka's research activity is relatively clearly thematically centered and allows for some momentous highlights:

1. Outline and demonstration of the peculiarities of (1) *a new problem area in the theoretical field of social pedagogy* related to real socio-pedagogical practice - education, upbringing and education of adolescents in the conditions of a society of enhanced labor emigration. This area is conceptually marked with the introduction of (2) a new concept of "para - parental care". For the phenomenon of 'para – parental care' (3) essential characteristics are derived, such as: (a) prolonged absence of parent/s; (b) "transferring the parental role" to another person from the family or extended family; c) passive or formal cohabitation with one of the parents; (d) lack or lack of structural and supportive supervision by childcare providers; (e) intermittent communication via the Internet or mobile channels'; f) fuzzy and weak legal opportunities for "care" and responsibilities (monograph, publications Nos. 13, 14, 20, 22, 23).

- Significant aspects of the vocational training of social pedagogues have been studied (publications Nos. 8, 16, 17, 21); insofar as the position of "pedagogical counsellor" is among their opportunities for professional realization - some countries have been examined in the profile of this professional activity in terms of the exact expectations of the interested parties (parents) and the preparation of these specialists in university conditions (publications 15, 24); the organizational forms of training of pedagogical specialists - traditional, electronic, mixed (№ 19) have been explored in practical terms (№ 11, 12) and the involvement in extra-curricular civic activities (volunteering - № 19) has been inquired into.

- An attempt has been made to uncover and enrich some aspects of interactive learning as an innovative technology in the training of pedagogical specialists.

Contributions' importance to science and practice

The evaluated production of the candidate shows that some of the contributing moments have a pronounced theoretical nature of novelty in the comprehension of the actual socio-pedagogical phenomenon by introducing a specific concept, criteria for differentiation and its typologization. Other contributing points are of a practical nature and focus on technological advancement in the training of pedagogues and social pedagogues.

IV. Critical notes and recommendations

The study of para- parenting is a promising area, but it is necessary to deepen its conceptualization by further breaking its objective characteristics related to socio-cultural conditions, educational and cultural environment, regional peculiarities, family genealogy. Other sources of information, including documentary ones, may be included.

For further studies by Dr. Kovacka, I recommend focusing on the critical systematic understanding of the relevant theoretical assumptions.

Conclusion

The results of the research and teaching activities of Senior Assistant Professor Yuliana Yordanova Kovachka PhD, her participation in research and applied projects and in the management of social and civic initiatives with students, as well as my professional career in accordance with academic norms and ethics, give me a reason to give a positive evaluation to the jury for her application for the academic position. *I propose that she be elected to the academic position of "Assistant Professor" at South-West University "Neofit Rilski", professional field: 1.2 Pedagogy (Theory of Education and Didactics (Social Pedagogy)).*

13th October 2019

Blagoevgrad

Reviewer:

Assoc. Prof. Trayan Popkochev PhD